

ŚMIERĆ WŁAŚCICIELA APTEKI – CO DALEJ Z JEGO PRZEDSIĘBIORSTWEM?

Izabela Libera

W tym miesiącu zdecydowałam się przedstawić temat, który wielu osobom może wydać się abstrakcyjny i odległy, jednak, jak mawiał jeden z moich wykładowców na studiach, w życiu dwie rzeczy są pewne – śmierć i podatki. Dodatkowo ostatnio do kancelarii zgłosiła się klientka ze sprawą spadkową – okazało się, że w skład spadku wchodziła właśnie apteka. Pytanie brzmiało: co dalej? Czy rodzina może ją prowadzić? W mojej opinii temat jest bardzo ważny, dlatego postaram się go Państwu przybliżyć.

Z prawnego punktu widzenia apteka jest przedsiębiorstwem, a jej właściciel przedsiębiorcą. Zgodnie z kodeksem cywilnym przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonym do prowadzenia działalności gospodarczej. Obejmuje ono w szczególności: nazwę apteki, własność nieruchomości lub ruchomości (w tym urządzeń, materiałów, towarów i wyrobów) oraz inne prawa rzeczowe do nieruchomości lub ruchomości, prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy nieruchomości lub ruchomości oraz prawa do korzystania z nieruchomości lub ruchomości wynikające z innych stosunków prawnych, wierzytelności, prawa z papierów wartościowych i środki pieniężne, koncesje, licencje i zezwolenia, tajemnice przedsiębiorstwa, księgi i dokumenty związane z prowadzeniem działalności gospodarczej. Wśród wyżej wymienionych znalazły się także prawa niezbywalne, jak w przypadku apteki – zezwolenie. Zezwolenie na prowadzenie apteki jest bowiem przyznanym konkretnemu przedsiębiorcy uprawnieniem publicznoprawnym na podstawie decyzji administracyjnej, które nie może być co do zasady przeniesione na następcę w drodze umowy ani dziedziczenia.

Czy można przejąć aptekę w spadku?

Do 2007 roku praktycznie nie było możliwości przejęcia apteki z prawem jej dalszego prowadzenia na podstawie zezwolenia, które wydane zostało na osobę zmarłą, i dalej przepisanie takiego zezwolenia. W przypadku śmierci osoby, na rzecz której zostało wydane, zezwolenie wygasło.

Przepis ten (art. 104 ust. 1 pkt 1 Ustawy Prawo farmaceutyczne; dalej u.p.f.) został utrzymany do dnia dzisiejszego, aczkolwiek traktuje się go jako zasadę, od której wprowadzono wyjątek. Dodany został do tego artykułu ust. 1a, który stanowi, iż zezwolenie na prowadzenie apteki nie wygasa w przypadku śmierci osoby fizycznej, jeżeli

choćby jeden z jej następców prawnych spełnia wymagania, o których mowa w art. 99 ust. 3-4b i art. 101 pkt 2-4.

Jakie trzeba spełniać wymagania, by zezwolenie na prowadzenie apteki nie wygasło?

Wobec następcy prawnego nie mogą zachodzić okoliczności negatywne do wydania zezwolenia na prowadzenie apteki, do których należą:

- prowadzenie bądź wystąpienie z wnioskiem o wydanie zezwolenia na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej lub zajmowanie się pośrednictwem w obrocie produktami leczniczymi,
- prowadzenie na terenie województwa więcej niż 1 proc. aptek ogólnodostępnych albo gdy podmioty przez niego kontrolowane w sposób bezpośredni lub pośredni, w szczególności podmioty zależne w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów, prowadzą łącznie więcej niż 1 proc. aptek na terenie województwa,
- bycie członkiem grupy kapitałowej w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, której członkowie prowadzą na terenie województwa więcej niż 1 proc. aptek ogólnodostępnych,
- w okresie 3 lat przed dniem złożenia

**ART. 104 UST. 1A
USTAWY PRAWO
FARMACEUTYCZNE
MÓWI, ŻE
„ZEZWOLENIE NA
PROWADZENIE
APTEKI NIE WYGASA
W PRZYPADKU
ŚMIERCI OSOBY
FIZYCZNEJ, JEŻELI
CHOCIAŻBY JEDEN
Z JEJ NASTĘPCÓW
PRAWNYCH SPEŁNIA
WYMAGANIA,
O KTÓRYCH MOWA
W ART. 99 UST. 3-4B
I ART. 101 PKT 2-4”.**

NASTĘPCA APTEKARZA NIE MOŻE PODJĄĆ PROWADZENIA APTEKI, CO JEST RODZAJEM DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, BEZ UZYSKANIA WPISU DO WŁAŚCIWEJ EWIDENCJI (CEIDG – W PRZYPADKU JEDNOOSOBOWEJ DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ) LUB REJESTRU SĄDOWEGO (KRS – DLA SPÓŁEK, ZA WYJĄTKIEM SPÓŁKI CYWILNEJ).

wniosku cofnięcie zezwolenia na wytwarzanie lub import produktów leczniczych lub produktów leczniczych weterynaryjnych, prowadzenie apteki lub hurtowni farmaceutycznej, lub w okresie 3 lat przed dniem złożenia wniosku skreślenie z Krajowego Rejestru Pośredników w Obrocie Produktami Leczniczymi – niedawanie rękami należytego prowadzenia apteki.

Następca prawny nadto obowiązany będzie do zatrudnienia osoby odpowiedzialnej za prowadzenie apteki – kierownika apteki, dającego rękojmię należytego prowadzenia apteki. W przypadku gdy następca prawny jest lekarzem lub lekarzem dentyście, konieczne będzie także przedstawienie oświadczenia o niewykonywaniu zawodu lekarza.

Kto jest następcą prawnym?

Następca prawny może być osobą fizyczną, osobą prawną bądź niemającą osobowości prawnej spółką prawa handlowego. Następcą prawnym, o którym mowa w przepisie, jest osoba, która wstępuje w sferę stosunków prawnych innej osoby w wyniku śmierci tej osoby. Może nim być w szczególności spadkobierca lub zapisobiorca zezwoleniobiorcy.

W doktrynie cały czas panuje spór, czy jako następcę prawnego możemy trakto-

wać wyłącznie spadkobierców zmarłego aptekarza, czy pojęcie to jest zdecydowanie szersze i wychodzi poza krąg osób uprawnionych do spadku, czy to na podstawie testamentu, czy też na podstawie dziedziczenia ustawowego.

W fachowym piśmiennictwie wskazuje się zgodnie, iż pojęcia „następcy prawnego” nie można zawężać do pojęcia „spadkobiercy”, że jest to pojęcie szersze. Obejmuje ono każdego, kto przejął prawa zmarłego, zarówno w drodze dziedziczenia, jak i dalszych czynności prawnych dokonanych przez spadkobierców. Umożliwia to spadkobiercom zorganizowanie się i przeniesienie apteki na utworzoną w tym celu spółkę, jak również jej zbycie na rzecz osoby trzeciej.

Pomimo że sporne w doktrynie jest również to, czy w celu złożenia wniosku o zmianę zezwolenia na prowadzenie apteki przez następcę prawnego niezbędne jest wcześniejsze przeprowadzenie postępowania spadkowego i uzyskanie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, to należy opowiedzieć się za dominującym stanowiskiem, zgodnie z którym następca prawny przedsiębiorcy prowadzącego aptekę nie ma obowiązku legitymowania się postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku.

Z powyższą interpretacją nie zgadzała się jednak Inspekcja Farmaceutyczna, która

NASTĘPCA PRAWNY PRZEDSIĘBIORCY PROWADZĄCEGO APTEKĘ NIE MA OBOWIĄZKU LEGITYMOWANIA SIĘ POSTANOWIENIEM O STWIERDZENIU NABYCIA SPADKU – Z TĄ INTERPRETACJĄ NIE ZGADZAŁA SIĘ JEDNAK INSPEKCJA FARMACEUTYCZNA, KTÓRA WYMAGAŁA OD OSÓB CHCĄCYCH „PRZEJĄĆ” ZEZWOLENIE PO ZMARŁYM BENEFICJENCIE WYKAZANIA SWOJEGO STATUSU SPADKOBIERCY.

wymagała od osób chcących „przejąć” zezwolenie po zmarłym beneficjencie wykazania swojego statusu spadkobiercy.

Jednakże wskazać należy, iż uzyskanie takiego tytułu w terminie wskazanym w przepisach może okazać się niemożliwe, ponieważ stwierdzenie nabycia spadku lub poświadczenie dziedziczenia nie może nastąpić przed upływem 6 miesięcy od chwili śmierci, chyba że wszyscy znani spadkobiercy złożą wcześniej swoje oświadczenia, ale z taką sytuacją nie zawsze mamy do czynienia. Zatem i z tego względu należy odrzucić koncepcje ograniczenia możliwości przejęcia apteki wyłącznie do następców rozumianych jako spadkobierców zmarłego aptekarza.

Spełniam warunki, co dalej?

W przypadku gdy następca prawny spełnia warunki, o których mowa w przepisie, żeby prowadzić w dalszym ciągu aptekę, zobowiązany jest on wystąpić do Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o dokonanie zmian w zezwoleniu w zakresie określenia podmiotu, na rzecz którego zostało wydane. Termin na wystąpienie w tym celu do Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego wynosi 6 miesięcy od dnia śmierci osoby prowadzącej poprzednio aptekę. Powyższe daje możliwość do kontynuowania prowadzenia apteki także w okresie pomiędzy śmiercią przedsiębiorcy prowadzącego aptekę a otrzymaniem decyzji o zmianie zezwolenia na prowadzenie apteki. Co więcej, w sytuacji przejęcia apteki przez następcę prawnego pozostaje w mocy umowa zawarta pomiędzy apteką a wojewódzkim oddziałem NFZ na wydawanie leków refundowanych. W tej mierze polecam zapoznanie się z wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 15 lipca 2014 r., II Ca 958/13.

Pozostaje jeszcze jeden warunek, o którym nie ma mowy w przepisach o przekazaniu zezwolenia, a którego spełnienie jest niezbędne do prowadzenia apteki. Mianowicie

chodzi o zarejestrowanie działalności gospodarczej w odpowiednim zakresie. Następca aptekarza nie może podjąć prowadzenia apteki, co jest rodzajem działalności gospodarczej, bez uzyskania wpisu do właściwej ewidencji (CEIDG – w przypadku jednoosobowej działalności gospodarczej) lub rejestru sądowego (KRS – dla spółek,

REKLAMA

CalciNeff
Wapń w tabletkach

Atrakcyjna cena

Dostępne opakowanie
120 tabletek

węglan wapnia 1000 mg,
co odpowiada 400 mg wapnia

Produkt wyprodukowany przez polską firmę farmaceutyczną zgodnie ze standardami GMP (Dobra Praktyka Wytwarzania)

**PROJEKT ZMIANY
USTAWY PRAWO
FARMACEUTYCZNE,
KTÓRY ZOSTAŁ JUŻ
PRZYJĘTY PRZEZ SEJM
(NA DZIEŃ PISANIA
ARTYKUŁU ZNAJDUJE
SIĘ W SENACIE),
JEŻELI ZOSTANIE
UCHWALONY
W OBECNYM
BRZMIENIU,
WPROWADZI ZMIANY
RÓWNIEŻ W KWESTII
PROWADZENIA APTEKI
PO ŚMIERCI OSOBY
FIZYCZNEJ, NA RZECZ
KTÓREJ WYDANE
BYŁO POZWOLENIE.**

za wyjątkiem spółki cywilnej)). Dopelnienie tego wymogu pozwoli zarówno na podjęcie prowadzenia apteki, jak i na złożenie wniosku o przepisanie zezwolenia na osobę następcy.

Gdy nie spełniam warunków

W przypadku gdy następca prawny nie spełnia warunków, o których mowa powyżej, i nie złoży wniosku do Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego w zakresie zmiany zezwolenia z powodu śmierci przedsiębiorcy, i tak należy zawiadomić właściwy organ, którym również będzie Wojewódzki Inspektor Farmaceutyczny. Do wygaśnięcia zezwolenia dochodzi wprawdzie z mocy samego prawa (automatycznie) w chwili śmierci, ale dodatkowo zostaje wydana decyzja Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego o stwierdzeniu wygaśnięcia

zezwolenia, która ma charakter deklaratoryjny i jedynie potwierdza, że doszło do wygaśnięcia zezwolenia w chwili ziszczenia się przesłanki wygaśnięcia. Apteka w tym przypadku podlegać będzie likwidacji na zasadach ogólnych.

Zmiany w Prawie farmaceutycznym

Projekt zmiany Ustawy Prawo farmaceutyczne, który został już przyjęty przez Sejm (na dzień pisania artykułu znajduje się w Senacie), jeżeli zostanie uchwalony w obecnym brzmieniu, wprowadzi zmiany również w tej materii. Pozostanie w mocy przepis umożliwiający prowadzenie apteki po śmierci osoby fizycznej, na rzecz której wydane było zezwolenie, ale tym razem ustawodawca wskazał jednoznacznie jako osoby uprawnione spadkobierców, a nie następców prawnych. Jako ciekawostkę

można jednak wskazać, że również projekt wprowadzający w życie obecnie obowiązujące przepisy zakładał, iż uprawnienia takie przysługiwać będą spadkobiercom, co jednakże ostatecznie zostało zmienione i przyjęto zapis o następcach prawnych.

Dodatkowo spadkobierca w zakresie stawianych wymagań nie będzie mógł otrzymać zezwolenia, gdy jest współnikiem, w tym partnerem w spółce lub spółkach, które prowadzą łącznie co najmniej 4 apteki ogólnodostępne, lub prowadzi co najmniej 4 apteki ogólnodostępne, albo podmiot lub podmioty przez niego kontrolowane w sposób bezpośredni lub pośredni, w szczególności gdy podmiot lub podmioty zależne w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów prowadzą co najmniej 4 apteki ogólnodostępne, lub też jest członkiem grupy kapitałowej w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, której członkowie prowadzą łącznie co najmniej 4 apteki ogólnodostępne, bądź wchodzi w skład organów spółki posiadającej zezwolenie na prowadzenie hurtowni farmaceutycznej lub zajmującej się pośrednictwem w obrocie produktami leczniczymi.

Zaznaczyć także należy, iż koniecznym warunkiem do przepisania zezwolenia na stałe będzie posiadanie wykształcenia farmaceutycznego i prawa wykonywania zawodu. Nastąpi jednakże wydłużenie terminów do złożenia wniosku o dokonanie zmiany w zezwoleniu do Wojewódzkiego Inspektora Farmaceutycznego, i wynosić będzie 12 miesięcy od dnia śmierci zezwoleniobiorcy. W przypadku natomiast gdy spadkobierca albo spadkobiercy nie wystąpią o dokonanie zmiany w zezwoleniu, wygaśnie ono z dniem następującym po ostatnim dniu terminu na złożenie wniosku.

Gdy wniosek zostanie złożony, Wojewódzki Inspektor Farmaceutyczny, po jego rozpatrzeniu, zmienia zezwolenie w zakresie określenia podmiotu posiadającego zezwolenie – w przypadku gdy (wskazany jako zezwoleniobiorca) spadkobierca spełnia wymagania i jest farmaceutą posiadającym prawo wykonywania zawodu, bądź też WIF zmienia zezwolenie w zakresie określenia podmiotu posiadającego zezwolenie oraz określa termin ważności zezwolenia zgodnie z wnioskiem, nie dłuższy jednak niż 24 miesiące od dnia śmierci – w przypadku gdy wskazany jako zezwoleniobiorca, spad-

kobierca spełnia wymagania, ale nie posiada wykształcenia farmaceutycznego i prawa do wykonywania zawodu. Jednocześnie w decyzji stwierdzającej wygaśnięcie zezwolenia Wojewódzki Inspektor Farmaceutyczny będzie mógł wydać zgodę na zbycie do hurtowni farmaceutycznej, apteki lub punktu aptecznego produktów leczniczych znajdujących się w aptece w dniu wygaśnięcia zezwolenia.

Przypominam jednak, że powyższe przedstawiłam Państwu na podstawie projektu ustawy, co nie oznacza, iż w takiej wersji zostanie ona przyjęta, gdyż procedura podejmowania ustawy trwa. Jak tylko zmiana zostanie uchwalona, poinformuję Państwa o tej i innych istotnych zmianach, ale to już w kolejnym artykule. ■

REKLAMA

Wapń dla zdrowia

- przyczynia się do prawidłowego krzepnięcia krwi i utrzymania prawidłowego metabolizmu energetycznego
- pomaga w prawidłowym funkcjonowaniu mięśni
- pomaga w utrzymaniu prawidłowego przewodnictwa nerwowego oraz w prawidłowym funkcjonowaniu enzymów trawiennych
- bierze udział w procesie podziału i specjalizacji komórek
- potrzebny do utrzymania zdrowych kości i zdrowych zębów

Dla każdego!

www.calcineff.pl

Izabela Libera

Radca prawny, prowadzi własną kancelarię od 2005 r., współpracowała z wiodącymi polskimi kancelariami prawnymi. Posiada kilkunastoletnie doświadczenie w obsłudze spółek handlowych oraz prowadzeniu sporów sądowych. Zajmuje się prawem cywilnym, w tym prawem nieruchomości i służebnościami, prawem farmaceutycznym i procedurą cywilną. Jest mediatorem Polskiego Centrum Mediacji.